

er en Lov, kan jeg godt sige, som ligefrem er et Led i Kampen for Kapitalismen imod Arbejdernes Selvhjælpsbestræbelser. — Og det er forunderligt at se, at da Brugsforeningerne for 25—30 Aar siden rejstes her i Landet, havde de alles Sympati, baade højes og laves. Kun Handelsmændene i Byerne vare naturligtvis gnavne og knurrede derimod; ellers bleve de støttede fra alle Sider, fordi man fandt det ligefrem prisværdigt, at Folk bestræbte sig for at gøre noget for at hjælpe sig selv. Og endnu mere forunderligt, vil jeg sige, er det, at en Regering, som dog for nylig har været med til at gennemføre flere Love, der gaa ud paa at give Arbejdere og Fattigfolk her i Landet Ret til at faa Hjælp af Statskassen — og det har jeg intet imod, det er jeg tværtimod glad for — nu lægger et Forslag frem her, som stiller Hindringer i Vejen for Arbejdernes og Fattigfolks Hylt til at hjælpe sig selv gennem Foreningslivet — thi det er det, Brugsforeningerne ville. — Men jeg antager nu ikke, man har set den Ting rigtig klart, for saa tror jeg næppe, man var kommen med den. Man skal huske paa, at Forslaget, som det foreligger her, er egentlig Næringskommissionens forsl og fremmest, mere end Ministeriets. Den er jo Fader til det, men hvad for Værd sad i Næringslovskommissionen? Det var netop de Folk, hvis Interesser vare brøstholdne paa Grund af Brugsforeningerne, paa Grund af de kooperative Foreningers Fremkomst. Det var tydeligt, at de indrettede det saaledes, at det blev Vand paa deres Mølle og Mel paa deres Kage.

Jeg skal, som jeg lovede for, begrunde denne min Paastand om, at Brugsforeningerne virkelig kunne skaffe Varerne billigere, end Mellemandlerne, Købmændene kunne. Jeg skal tage et ganske lille Eksempel fra min egen Virketreds og tage de ganske nøgne Tal frem, som findes i Foreningernes Regnskabsbøger, og som dog skulle sige Sandheden. Det er en Forening, som kun tæller Medlemmer fra to Smaalandsbyer, som danne et halvt Sogn — i den anden Ende af Sognet er der en anden Forening. Disse to Landsbyer have sluttet sig sammen, og det er, som det er Reglen alle Vegne, navnlig Arbejderen og Smaamanden, der ere med i den. Vi understøtte den nok lidt ogsaa, men det er navnlig Arbejderne, der høste Nytten af den. Denne Forening uddeler til sine Medlemmer Varer for 30,000 Kroner om Aaret. Paa denne Vareomsætning, som jeg kan kalde det, tjenes der Netto 4,000 Kroner. Derud af

omkostninger. Man kunde saa sige, at det var Brutto, det er lige meget; det er ikke ganske Brutto, for naar jeg siger 4,000 Kr., ere alle Fragtomkostninger og deslige regnede fra. Saa gives der 800 Kr. til Uddeleren og 200 Kr. til de Funktionærer, der købe Varerne og føre Regnskabet. Saa er der 3,000 Kr. tilbage. Det er 10 pCt., og det er bitterligt, at de ere uddelte til Fattigfolk i disse to Byer, førte ind i deres Kontrabøger og derefter uddelte kontant. Nu har det ikke ganske lille Betydning at lægge Mærke til, at de to smaa Landsbyer faa 3,000 Kr. ind til Deling mellem Arbejdsfolk; det er jo ligefrem fundne Penge; thi disse Mennesker vilde ikke kunne have skaffet sig Varer bedre og billigere, om de vare vandrede 1½ Mil til Købstaden og havde købt dem der, og det er bevist ad Erfaringens Vej ikke en, men hundrede Gange, at man kører til samme Pris som hos Købmanden i den nærliggende Købstad og tager den Avance som Dividende, der bliver tilovers. Der løses ikke lidt for 3,000 Kr.; de 3,000 Kr. faa vi ikke, naar vi gaa til Købmanden for at handle; han beholder dem, og det er naturligt, han kan ikke leve for ringere end 4,000 Kr.; men Sagen er, at i vore Brugsforeninger tage vi en Arbejdsmand, som er vant til at tjene 3—400 Kr. — der er mange paa Landet, som ikke tjene mere, og som kunne regne og skrive — ja daaume tage vi til at uddele Varerne, og derved kunne de tjene 800 Kr. Derved opspares Penge.

Jeg skal slutte med at omtale en Slags Institution ogsaa paa Handelens Omraade, som jeg synes, at der ogsaa burde vøres lidt ved ved denne Lejlighed; den er lovlig nok; men der knytter sig et meget uheldigt Forhold dertil, den tjener til at fordyre Varerne for Smaamanden i en uhyre Grad. Det er det, som kaldes Probenventeri. Det er ganske overordentligt, hvor denne Bestilling har udbidet sig i de senere Aar her i Landet, siden vi fik denne Omformning af Grossererlovgivningen her i Kjøbenhavn. Siden vi have faaet disse mange Grosserere, som der bitterlig vrimler af her i Byen, skal hver naturligtvis have sin handelsrejsende, og han skal leve af Landet og af Købstæderne paa Landet. Det er Tilfældet, det forekommer hver Dag, at man kan ikke sætte sig ind i en anden Klasse's Kupe i Jernbanen, uden at Kupeen er fyldt med handelsrejsende, som rejse med deres Kasser under Armen og hvad de ellers have, fra By til By. Jeg kan forsikre om, at Købmændene i Købstæderne ikke ere saa glade ved dem, som man skulde tro, de have ofte deres Mas med at faa dem paa Døren; thi de kunne